

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA.

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre. Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico, y Extranjer, 5

PERDENT EL TEMPS

—Me sembla que si no 'ns determiném á tirar el gos á l'aygua, no es fácil que pesquém res.

BARCELONA Y FRANSA

--Ben vinguts sigan los braus marinos francesos.
¡Aquí es á casa vostra!

CRÓNICA

A ser caricaturista hauria representat los alborots de Barcelona en la forma següent:

Un pescador de canya en mànegas de camisa, pero tenint la guerrera y la gorra especial que usan los individuos de un cos destinat á la conservació del ordre públich, colocadas sobre una roca. Al costat del pescador la cistella del esqué plena de cuchs ab cara de trinxeraire. El pescador cebaria l'am ab un de aquests cuchs, y al tirarlo á l'aygua diria:
—A veure si agafarém peix.

La pesca va realitzar-se encare que no á gust complert dels pescadors.

Aquests buscavan contribuyents rebeldes, individuos dels gremis recalcitrants, déntuls y nerros de fortas escatas y de carn apetitosa. Pero 'ls peixos grossos quan s'agita la superficie de l'aygua se'n van á fons, s'entaforan en los caus de las rocas, y no hi val esqué per enllepolirlos. En cambi han pagat la festa una dotzena de burrets y uns quants llussos de la classe de párvuls. Tot plegat no n'hi ha prou per un esmorzar y molt menos per un arrós.
¡Quin desencant pels pescadors de canya!...

Ara comprench que diguessin:—Pleguém, y á caseta!

Ara comprench que al buydar la cistella del esqué y al retirar-se de las rocas, renaqués la calma en aquella mar poch ans alborotada, pero no pel vent desencadenat, sino pels que hi tiravan pedras aixecant esquitxos.

Los pescadors, al retirar-se, varen endurse'n llussets y burrets dintre la cistella, may siga sino per poder repetir aquella frasse tan propia de quan s'arplega alguna ganga:

— Algo se pesca.

Y del fruyt del seu treball entretingut n'han fet present á la justicia, lo mateix á la civil que á la militar.

—Senyors jutjes... Senyors individuos dels consells de guerra... Aquí va aixó: ab altres peixos millors hauriam volgut obsequiarlos, pero no han volgut picar. Prénguinne, donchs, la bona voluntat.

Los llussets y 'ls burrets entregats á la justicia, per si té á bé fregirlos, ascendeixen á 45.

Qui 'ls ha vist diu que tots plegats no fan de bons tros una paellada: tan menuts son, tan denarits, tan migrats, que casi no hi ha medi humá de aprofitarlos.

Y á pesar de tot vostés veurán com els esmocan y 'ls tiran á la paella.

Prompte tocarán las conseqüencias de haver comés lo gran delict de sortir de casa seva, quan al carrer hi havia cops de pedra y cops de sabre.

Hi haurá algú d'ells que dirá:—Pero, senyor jutje: si jo no m'hi embolicat en res... Jo no feya mes que mirar... Y si van aixarparme, es senzillament perque no vaig corre quan tothom corria, perque qui mal no fa, no fuig.

Una dona dirá:—Jo anava á la fleca á comprar un pa... Ja veu si tenia ganas d'embolicarme en res, quan fins vaig sortir de casa ab la criatura al bras. ¡Hi ha ningú tan ximple que per anarse'n á armar bronquina, se'n emporti una criatura de vint mesos?

Un xicot dirá:—A mí m'han fet un verdanch ab un cop de sabre... y aixó que m'estava tranquil á la porta de casa meva.

Y un home exclamará:—¡Jo que havia sortit á l'acera á pendre la fresca! ¡Ja me la van donar la fresca en nom de Deu!... Un cop de garrot al cap... y per postres á la presó!...

Aixís son la majoria dels presos, segons informes fidedignes. Aixís son la majoria dels encausats.

En qualsevol altre país, un simple tribunal correccional hauria resolt sobre la marxa, lo referent á la sort dels individus presos justa ó injustament ab motiu dels alborots de la senmana passada. A Fransa, per exemple, garbellan depressa y bé. En menos de quatre días va fallarse la qüestió dels disturbis de Auteuil, y aixó que 's tractava de un fet tan grave, com una agressió al jefe del Estat.

Aquí á Espanya se fan las cosas ab mes parsimonia.

Aquí s'agafa, no als que tiran pedras, sino als que reben las pedradas: no als que oposan resistencia á la forsa pública, sino als que no son prou amants á fugir, ó als que segurs de que no han fet cap mal, se figuren que han de veures respectats. Una vegada presos pel sistema de aquest vull y aquest no vull, se 'ls entrega als jutjes de instrucció.

Y 'ls jutjes de instrucció, sense pensar'shi gayre, se declaran incompetents, y passen la causa á la jurisdicció de guerra.

Aixís l'home mes inofensiu, lo ciudadá mes pacífich, qualsevol de vostés, un servidor podem veure'n involucrats en una causa seguida segons las prescripcions y 'ls procediments sempre graves marcats en lo Códich de justicia militar.

Una legislació escepcional establerta pera mantenir en los cossos armats el rigor de una estreta disciplina, sense la qual no hi ha exércit possible, s'aplica á cada dos per tres á la gent civil, á las personas que no vesteixen uniforme, ni manejan armas, ni cobran salari del Estat, ni tenen res que veure ab los debers y obligacions inherents á la vida de la milicia.

¡Y encare hi haurá aquí á España qui 's queixi per falta de justicia, quan per falta de una 'n tenim dugas: la civil y la militar: la de la negra toga y la de las calsas vermellas!...

No s' ha establert encare en lo nostre país lo servey militar obligatori y ja se 'ns imposa la justicia militar forsoosa.

Sembla que perque aquesta pogués funcionar legítimament en certs cassos, fora precis que avants se declarés l' estat de guerra, quedant en suspéns las garantías constitucionals.

Sense aquest requisit previ, l' home civil sols per tribunals civils deuria esser jutjat.

Pero no... De un quant temps ensá s' ha trobat la manera de posar la plassa en estat de siti, sense necessitat de bandos, ni edictes, ni proclamacions, conforme s' estilava en altrás épocas menos democráticas que la present.

Basta pel cas treure la guardia-civil al carrer.

Ja varem dirho ab motiu del procés de Tous: lo cos benemérit, gracias als privilegis y prerrogativas de que se l' ha investit, ha acabat per convertirse en una especie de vidre de multiplicar de tots los delictes. Senzillas faltas, quan hi ha de per mitj la guardia-civil passan á ser consideradas com á verdaders crims, els quals quedan subjectes als rigors de la jurisdicció de guerra.

De qualsevol crit se 'n treu motiu per una causa de sedició, y de

creat expressament pera vetllar per la seguretat dels pacífichs ciutadans. Pero aixís com creyém que son pocas todas las prerrogativas de que se l' investeixi, en quant se dediqui exclussivament á la per-

SENYERS
EUROTS

secució dels malfactors, lladres y bandolers, creyém també que aqueixas prerrogativas aplicadas a cassos de desordres públichs y altres fets de

carácter polítich constituheixen un verdader abús.

No son lladres, ni malfactors, ni bandolers els 45 presos á consequéncia dels últims alborots... Crech que la inmensa majoria d' ells no tenen culpa.... Y no obstant, es fácil que paguin durament el mer fet de haver sortit la guardia-civil á reprimir uns desordres promoguts Déu sab per qui.

Pel camí que 's va seguint no será extrany de que á la guardia-civil, á forsa de volerla fer respectar, acabin per desprestigiarla.

O sino que demanin informes al cos de Mossos d' esquadra anteriors al any 68.

P. DEL O.

PUNXA-SARRIAS DE LEVITA

Cobraven sense fer res á costas de la Pubilla. ¡Aixís se fá, senyor batlle! Als ganduls, se 'ls enforquilla.

qualsevol desordre, per una causa de resistencia á la forsa pública. Basta que hi intervingui la guardia-civil. Los tribunals de guerra s' encarregan delasumpto, y ja tenen feyna larga á gratar els que s' troban enredats en los procediments de la justicia militar.

Ningú com nosaltres respecta á un cos

AMOR PERDUT

¡Com l' estima!... ¡Com el voll!
La febra d' amor l' abraassa.
Enmalalteix el seu cos
y encar que li arrenca l' ánima
pa'ssar tan temps sense sentir
el calor de sas miradas,
no pot anarlo á topar
y l' espera trista, á casa,
amorosida, ab el cor
tant carregat d' anyoransa
que al entrarhi están sos ulls
rojos y humits per las llágrimas.

Brinda al estimat raudals
d' amor cert y pur un ángel,
mentres ell inútilment
n' implora y prega á una ingrata,
que escolta y confón sos precha
ab estridentas riallas.

A. DAU.

ATENEO BARCELONÉS

Exposició de cartells anunciadors catalans.

CONSEQUÈNCIES DE LA GUERRA

Cada vegada que sento á un comerciant lamentar-se de la perdua de las colonias y explicant un per un los perjudicis que aquesta catástrofe nacional ha ocasionat á l' industria, 'm poso á riure.

—¡Que de poch se queixa aquesta gent!—me dich entre mí:—¡Desesperarse per la desaparició de quatre mercats ó per la ruina de mitja dotzena de cases navieras!... ¡Plorar per uns quants milions menos d' ingressos ó per la mort d' un insignificant número d' industrias!—

Tot aixó, al costat de lo que 'm passa á mí, son flors y violas y música celestial. Al fi y al cap, l' industria y 'l comerç, per culpa de la guerra, no han sofert sino perjudicis de butxaca.

Jo hi perdut la pau de casa, la tranquil·litat del esperit y probablement la salut del cos.

¿Que cóm ha sigut aixó? Es tot' una historia, trista al mateix temps qu' extravagant, com la majoria de las historias que avuy se desrollan á Espanya.

Un dia, al complicarse seriament la guerra de Cuba, al primer pis de l' escala de casa, qu' estava per llogar, van apareixehi vehins nous.

—¿Qui son aquests estadants?—vaig preguntar, mogut pel natural desitj de sapiguer ab qui havia de tractarme, siquiera fos de correguda.

—Una familia cubana, que ha fugit d' allí per es-talviar-se disgustos—va dirme la portera.

—¿Es molt numerosa?

—Diu que son marit y muller, una tia d' ell, tres germanas d' ella, quatre criatures, un negre, dugas mulatas y un lloro.

—¡Ave Maria Puríssima! Aixó, mes que una familia, es una tribu.—

Pero, de tots modos, vaig quedarme tranquil. Del primer pis al quart ahont visch jo la distancia no es petita, y fossin los cubans del taranná que fossin, no era fácil que 'm poguessin molestar gran cosa.

Per desgracia, l' endemá va desocuparse 'l segon pis y á la mateixa tarde va tornar á llogarse.

—Y aquests ¿qui son?—vaig preguntar altre cop.

—Una familia de puerto-riquenyos. Sembla que allá las cosas tampoch pintan gayre bé y volen mirárselas de lluny. També son una colla, com los del primer.

—¿Y hasta duhen lloro?

—Dos per falta d' un.—

La situació, com se veu, s' anava complicant; pero encare no ho estava prou.

Als tres ó quatre días queda per llogar lo pis tercer, y—com si l' estessin esperant—á las pocas horas de tenir papers als balcones ja hi havia nous inquilins.

—¿També venen d' América aquests?

—No senyor: son de Filipinas. Uns senyors molt grochs, ab unas criatures, set ó vuyt, que semblan aquelles figuretas que hi ha pintadas als vanos.

—Sí, vaja; una especie de xinos. Pero aquests al menos no deurán portar cap lloro.

—No senyor: portan un mico que li diuen Bay. —
¿Per qué ocultarbo? Al sentir aquesta explicació,
'l cor va donarme un volch. Tants fugitius de la
guerra, tanta complicació de rassas, tanta gent,
tants lloros, tantes bestias, per forsa tot alló havia
de donar mal resultat.

Y l' ha donat ¡vaya si l' ha donat! pero molt mes
terrible y abrumador de lo que jo mateix me figu-
rava.

La nostra escala, avants tan curiosa y tranquila,
es avuy una verdadera olla de grills; arca de Noé
pel número de bestias, y torre de Babel per la con-
fusió de llengüas.

Acostarse á una finestra del cel-obert es guaytar
á la mateixa boca del infern.

Una de las mulat's del primer pis, ab una veu de
nas que fa creure que no s' ha mocat desde que va
sortir de l' isla, canta una cansó de la terra:

—«No t' acuelda, gentil bayamera,
que Bayamo un día existió
y un cubano traidor la quemó
poseído de rabia y fulol?»

La puerto-riquenya del segon la sent, s' engresca
y ja la tenim armada.

—«Aguadillo fué mi cuna,
fui criada en Mayagüez
y no tengo otra fortuna
que un caballo y una res.»

Al adonarsen la filipina del tercer, entra inme-
diatament en foch ab una de las sevas.

—«¡Ay ay ay!
que bien me supo la morisqueta,
¡ay ay ay!
que nos comimos en tu bahay.»

Excitats per la música, 'ls lloros prenen la parau-

la sense demanarla y 's fican en la conversa ab unas
notas agudas que parteixen las pedras del pati.

El mico replica als lloros xisclant á la seva ma-
nera; la senyora del primer crida á la criada que
horita horita la vaji á *columpiar*; las puerto-rique-
nyas tocan el piano á quatre mans, la quitxalla dels
manilos arrossegan un inmens caball de cartró que
ja no té rodas, y entretant los ayres *nacionals* del
cel-obert, en lloch de parar, emprenen un *crescen-*
do aterrador.

—«No t' acuelda, gentil bayamera!...»
canta la mulata, decidida á imposarse á las demés.

—«Aguadilla fué mi cuna...»
repeteix per centésima vegada la puerto-riquenya.

Y la filipina, desertenentse del mico, que s' atre-
veix ja á treure 'l morro per la finestra, torna á co-
mensar:

—«¡Ay ay ay!
que bien me supo la morisqueta...»
¡Que vinguin, que vinguin á escoltar aquest con-
cert los comerciants qu' encare 's queixan de las
consequencias de la guerra!

¡Aixó sí qu' es sufrirlas grossas, á pesar de no
haver explotat may las colonias en lo mes mínim!

A. MARCH.

A N' EN VILLAVEVERDE

(D' ACTUALITAT)

Molt senyor meu: jo no hauria
cregut may pendre la ploma
per dirigirme á un gran home
de tanta categoria.

Com no m' hauria pensat
que vosté s' hagués cregut

L' ART CATALÁ Á PARÍS

Terra molla.

Quadro de Nicolau Raurich, premiat ab menció honorífica en lo Saló de París d' enguany.

FESTA CONTÍNUA

que jo á n' el mon he vingut
per cumplir sa voluntat.

¿Ab quin dret, senyor ministre,
vosté 's tira damunt meu
y lo meu sou ¡viva Deu!
vol anotar al registre?

¿Per qué s' ha de cobrá un tant
de lo que jo, honradament
guanyo com á dependent,
de dia y nit treballant?

¿Si 'l que guanyo considero
(sens que 'm fassi cap desastre)
que 'm vé just per pagá 'l sastre
(no vull dí 'l banderillero);

qué faré si acás l' intent
de vosté 's pot realisar,
si á n' el moment de cobrá
li haig de doná un cinch per cent?

Ja estich cansat de pallissaa
y á sé esclau seu no m' obligo
¿potsé s' ha cregut que lligo
los gossos ab llangonissas?

Després que tampoch m' hi avinch
perque, segons tinch eatés,
de 'n Guerrita 'n vol un tres
y á n' á mí 'm vol cobrá un cinch.

Homa, ja seria extrany
si 'l presupost sortís fora,
¿no veu qu' ell guanya en un' hora
lo que jo guanyo en un any?

Á n' aquests ha d' apretar
y 's pot fer veure 'ls seus fueros
¿cobris un deu dels toreros
que 'ls costa poch de guanyar!

Y també podrà fer moros
y l' ingrés aumentá en gran,
si 's cobra un vint dels que van
á las corridas de toros.

Molts llochs jo li citarí a
d' ahont poguer treure dinés;
per exemple, J aquell que fes
un ripi, li cobraria.

Y ab tants escriptors que hi ha
y ab tan renombrats poetas
cobraria més pessetas
que no voldria cobrá.

¿Qué diu: que no s' ho vol creure?
Per assegurá 'l qu' he dit
penso que ab lo qu' ha llegit
ben clarament ho pot veure.

Fora aixó un bon pensament
que tothom aplaudiria
(y un servidor plegaria
la ploma immediatament).

Créguim, si no vol desfé
tot lo que te escrit fins ara,
¿no 'm miri may més la cara
perque no 'l saludaré!

SALVADOR BONAVIA.

INSTANTÁNEA

LO CONDUCTOR:—¿Instruccions?

LO DIRECTOR:—No 'n necessitas més que una:
corra, corra fo-sal

—¿Y si 'l poble...

—La vía pública es nostre. ¿Aixó preguntas?

—¿Y si las autoritats?...

—Bah!... (Arrossant las espallas.)

—¿Marxo?

—¿Avall!... ¡Que l' electricitat extengui sas alas
poderosas!... Escolta. Quantas voltas donavas dia-
riament fins avuy?

—Dotze... catorze...

—N' has de donar vint, costi lo que costi.

—¿Costi lo que costi? 's donarán.

Un ciclón, una tromba, un mal esperit; espurnas

—¿En qué consistir que los españoles tener tantas
fiestas y trabajar tan poco?

—Es que som molt aficionats á santificar... los días
de feyna.

CONSELL AL ALCALDE

Lo que falta à la Casa Gran.

aquí, trapidacions allà, pánich per tot arreu; pero
l Director ho ha dit:

—Corra, corra forsa!

Y l' *eléctrich* corra desatinadament com un llamp,
com una exhalació, com un pensament diabòlich.

—¿S' hi cab?

—Sí.

Tots los assientos de reglament están ocupats.

—¿S' hi cab?

—Sí.

Las plataformas están que vessan.

—¿S' hi cab?

Sí.

L' *eléctrich* es un monstruós apilotament de carn
humana.

—¿S' hi cab?

—Sí.

¡Allí s' hi cab sempre!

—¡Aturéulo!... ¡Ha aplastat á un nen!

Y l' *eléctrich* fuig.

—¡Agateúlo! ¡Ha atropellat á un home!

Y l' *eléctrich* fuig.

—¡No 'l deixeu passar! Ha fet una desgracia.

Y l' *eléctrich* fuig.

De 'ls que fugen no pochs se 'n escapan.

—L' *eléctrich* volta, volta, volta, obehint cega-
ment las instruccions rebudas.

Disset toms, divuit, dinou, ¡vint! Vint voltas: las
que li han manat.

¿Vint voltas? A retiro.

LO DIRECTOR:—¿Ha anat tot bé?

LO COBRADOR:—Perfectament.

—¿Voltas?

—Justas, las que va marcarme.

—¡Bravo! Sou l' héroe; lo campeón dels *eléctrichs*.

—No obstant... (*Vacilació.*)

—Digas, parla!...

—M' han posat quinze multas.

—¡Ah! Aixó ray que no 's paga.

—Hi causat tres morts.

—*Aixó* no 's paga tampoch. ¿Quánt heu fet avuy
sol?

—Quaranta duros.

—¡Ah (*Fregantse las mans ab satisfacció.*) ¡Ai-
xó, aixó es lo positiu!

MATÍAS BONAFÉ.

SOTTO VOCE

A TU...YETAS

Avuy m' han dit qu' era un fet...je
que vas donar lo sí...gró
á un minyó que té molt or...di
y que 'l vols més que á mi...dó.

No 't creguis que per tal cosa
jo estiga gens agra...viat,
si fins me plau lo que diuen
de que ell hi está entu...siasmat.

Pero com lo qu' es de Lley...da
ja 's pot di sense perill,
passarás algún mar...tiri
si ell te dona 'l seu cor...dill.

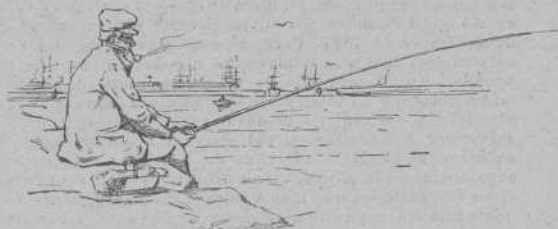
Fentse com se fá ab tu...nantes
no te gayre educació,
y tú no sabs lo qu' es fa...cil
estant junts ferte un pet...ó.

Fins pot sortirte car...bassa
creyente que va for...mal
y ja sabs que aviat s' escampa

PESCADORS DE CANYA

—Jo ja acabo 'ls cuchs.
—Jo lo que acabo es la paciencia.

—Si d' aquí á las sis no ha picat, m' arribo á la
pescateria.

de la gent lo di... neral.

Com qu' ell no te pa... rentela
y no te gens de seny... o,
poté haurás d' aná á reco... rra
á lo que ara 'm callo jo.

Si t vol tocé la ma... drastra
y probas tú 'l seu pes... sich
encar que sigas mes... tressa
no sabrás lo que 's bo... nich.

Amich del rom... anticisme
com es ell, segons se diu
per més que tinges fam... ilia
rebrás algún mal mot... iu.

Si al final lograr podias
trobar sols felicitat
ell, davant de las personas
no será may res... pectat.

Me 'n vaig perque tinch tari... abas
que m' esperan, pro hi jurat
venjarme 'l dia que us vegi
á tots dos fent de cos... tat.

J. STARANSA

LLIBRES

ASOCIACIÓN DE ARQUITECTOS DE CATALUÑA.—ANUARIO PARA 1899.—La Asociación de Arquitectos catalans ha donat vigorosas senyals de vida ab la publicació de un llibre que representa á la vegada que una mostra brillant dels bons efectes del esperit corporatiu, un gran caudal de coneixements arquitectònics per part dels autors que suscriuen los principals treballs. L' *Anuari*, en lo primer any de la seva publicació farà, concebir á propis y extranyas una idea ventatjossissima de las ilustradas iniciativas de nostros arquitectes. Si totas las corporacions análogas, dintre de la seva esfera, s' esmeressin en fer una cosa semblant, no hi ha que dir quin grau d' esplendor no al cansaria la cultura á Barcelona, en los rams diversos de l' activitat intelectual.

Lo propòsit del *Anuari* vé clarament expressat en un ben escrit proemi que suscriu la comissió de associats designada pera coordinarlo y traure l' á llum. Segueix lo discurs presidencial de D. Joseph Amargós, modelo de claretat y de franquesa, no dissimulada may per enfemismes ni inútils figuras retóricas. Llegint aquest discurs un se forma cabal concepte del estat de l' Arquitectura y dels arquitectes á Barcelona.

Inaugura 'ls treballs doctrinals una excelent *Monografia del Monestir de Santa Maria de Junquera*, escrita l' any 64 per l' antic arquitecte D. Miquel Garriga y Roca. Es un treball notabilíssim, tot ell de primera ma, que abarca la part descriptiva, històrica y arqueològica de aquell edifici, acompanyada de un bon número de dibuixos de plantes, alsats, seccions y detalls. Ab la seva publicació, al mateix temps que 's contribueix al coneixement de un interessant edifici barceloní en gran part desaparegut, s' honra degudament la bona memoria de un sabi professor difunt.

Vé á continuació una *Conferencia sobre l' elaboració del ferro*, feta ab brillants y fondo coneixement de la materia, per D. Joan Torras, ab motiu de la visita que sos companys de associació feren en 1897 á sos importants tallers d' elaboració de ferros y construccions metàllicas.

Ab lo titol de *La Seu de Manresa* se publica seguidament lo treball sens dupte mes important del volum, ja que per la seva extensió ell sol formaria un tomo Fou llegit per son autor l' arquitecte D. Joan Torres y Argullol en l' excursió que á Manresa feu l' Associació d' arquitectes el 28 de novembre de 1897. Pocas monografias de un edifici coneixém nosaltres mes complertas, mes metòdicas, mes racionadas. En la impossibilitat de donarne una idea cabal, farém notar qu' en totas y cada una de sas páginas hi resplandeix la serietat y l' estudi del sabi analizador que no deixa per escorcollar un sol element arquitectònic de aquell monumental edifici; que de tots dona compte circunstanciats ab la ploma, ab els dibuixos y ab las reproduccions fotogràficas; que treu á llum datos á raig, molts dels quals fins ara eran completament desconeguts, y que ilustra 'l text ab un gran caudal de notas interessantíssimas. Pero á mes del sabi cuidador s' hi descubreix al manresà enamorat de las cosas de la seva ciutat natal, y aquesta

qualitat aumenta 'l valor literari y científich del seu estudi, fruyt madur y rich de la conjunció de la inteligencia y 'l cor. Temps enrera 's parlá de la restauració de la Seo de Manresa: ignorém si la idea algun dia tirarà endavant; pero, en tot cas, es precís proclamar y reconeixer que ningú ab millors tituls podria realisar-la, que l' autor de una tau important monografia.

Se publica á continuació una descripció molt detallada del *Palacio de Justicia*, obra arquitectònica que s' ha anat construint lentament, y que es á avuy próxima á terminar. baix la direcció de sos autors los distingits arquitectes senyors Sagnier y Domenech y Estapá.

Com á mostra de la fraternitat professional, se continua un treball del arquitecte madrileny D. Luis M.ª Cabello y Lapidra, titulat: *Madrid y sus arquitectos*. Abunda en consideracions històricas y conté gran número de datos referents al desarrollo urbá de Madrid, durant lo sigle present, y á la part qu' en ell han tingut sos arquitectes principals.

Segueix la *secció necrològica*, dedicada especialment als dos malaguanyats professors barcelonins, Srs Rogent y Pedrosa y Oliveras; la *secció legislativa* que comprén las principals disposicions oficials referents al ram de arquitectura, dictadas durant l' any 1898, y finalment los *Cuadros de preus aplicables á las construccions de Barcelona*, tarifas que posseixen las principals ciutats del extranger, y que per lo molt que facilitan l' estudi dels pressupostos de las construccions hi ha que felicitar cordialment á l' Associació de Arquitectes, de haver donat ab ellas á la ciutat de Barcelona.

Tal es en breu resum la materia continguda en l' *Anuari* lo primer que ha donat á l' estampa la distingida corporació, hora de la seva classe y de la ciutat que l' alberga, sent d' esperar que, dat lo bon éxit que ha obtingut, no deixarà passar un sol any, sense publicarlo.

RATA SARRIA.

LIRICH

Una nova companyia dramática ha comensat á donar una serie de funcions en lo teatro del carrer de Mallorca. D' ella 'n forma part la primera dama D.ª Alejandrina Caro, nova á Barcelona y l' actor Sr. Sala Julián, aquí molt apreciat.

Ab lo drama d' Echegaray *Mancha que limpia* van donar principi á sos treballs, fentse dignes del favor del públich.

TIVOLI

Continuan ab l' éxit de costum las representacions de *D. Lucas del Cigarral*.

Cal fer menció de la funció donada dimecres á benefici del mestre Vives, que resultá verdaderament espléndida, per la part qu' en ella hi prengué l' entusiasme del públich.

Per ahir dijous estavs anunciat l' estreno de la sarsuela *Curro Vargas*, lletra dels Srs. Dicenta y Paso y música del mestre Chapi.

NOVEDATS

Molt temps han tardat á fer niu á Barcelona *Las oscuras golondrinas*. Porta aquest titol una comedieta en dos actes del Sr. Pérez (D. Felip), que si no ofereix novetat en l' assumpto, ni en la pintura dels caracters, se distingeix com moltas que á Madrid se 'n escriuen, per la facilitat de la versificació y per l' abundancia dels xistes que ha prodigat lo seu autor.

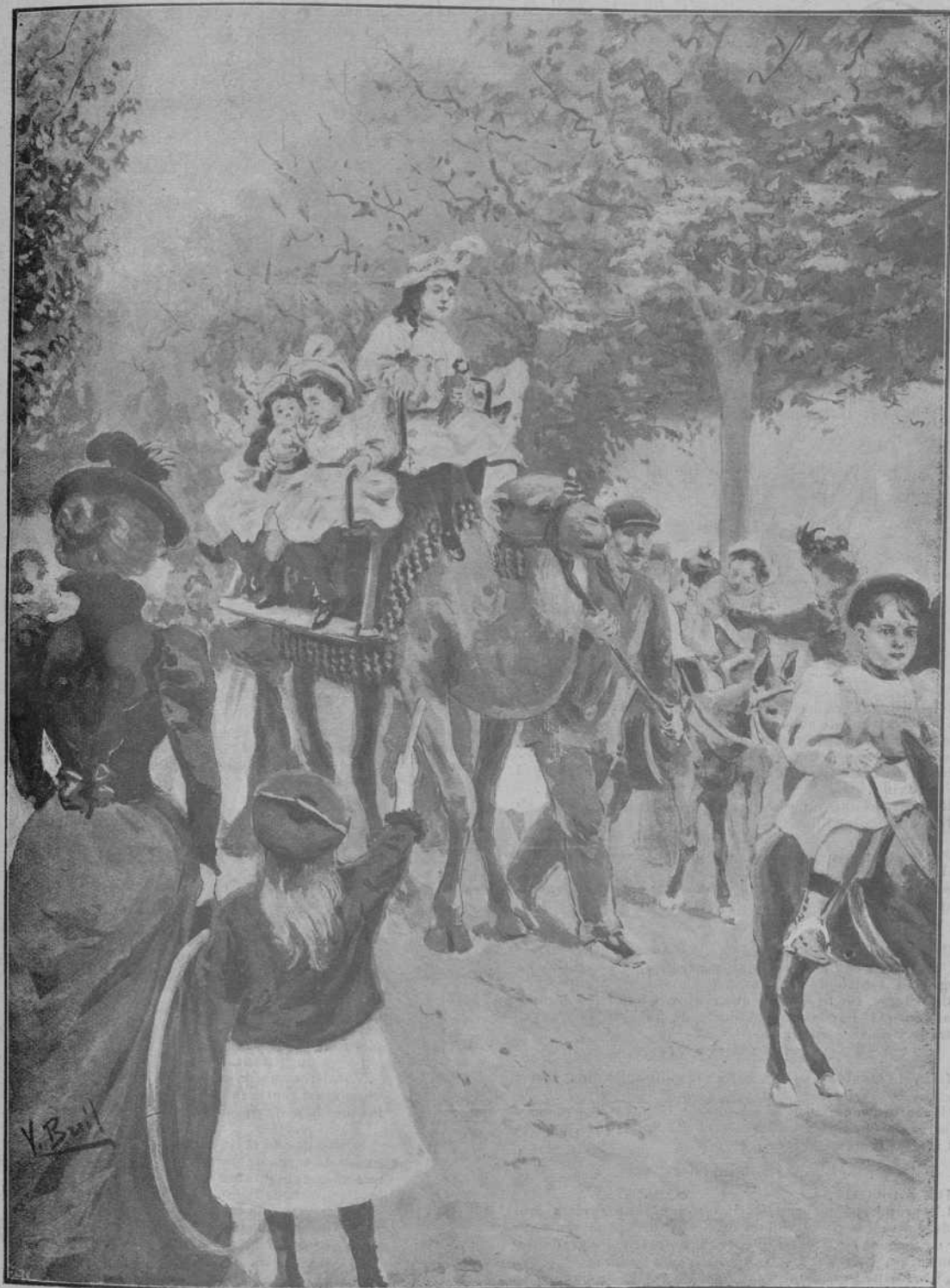
Vostés dirán si aixó basta per donar á una obra capital importancia. A mi, francament, se 'm figura qu' es poch.

CATALUNYA

Vels'hi un altre teatro que al igual que l' any passat, deixa de funcionar durant los mesos més rigorosos de calor.

La companyia de opereta italiana va despedirse ab l' obra de gran espectacle *Le cinque parti del mondo* ó com si diguessem *Los sobrinos del capitán Grant*.

AL PARCH DE BARCELONA (per V. BUIL.)

Una caravana infantil.

LAS ÚLTIMAS PEDREGADAS (per M. MOLINÉ.)

Lo gros del exercit.

L'obra te un desenvollopament casi igual y ofereix idènticas peripecias. Lo ùnic diferent es la música y molts dels xistes. Cada poble's diverteix a la seva manera. Als italians, de segur que 'ls hi agrada moltíssim *Le cinque parti del mondo*; a nosaltres ens agrada més *Los sobrinos*.

En lo desempenyo 's distingiren las germanas Tani y 'l Sr. Gravina.

Respecte al decorat y als trajos, l'obra signé posada ab verdadera esplendides.

Acabo de dir que la companyia italiana va despedirse... y aixó no es rigurosament exacte.

Se despediren únicament del *Eldorado*; pero per tornar a reapareixer al

GRAN-VIA

Granvia... Gravina: vels'hi aquí un anagrama.

Com que la companyia te un repertori molt variat y ha tingut al teatro de la Plassa de Catalunya alguns èxits satisfactoris, tot fa esperar que realisarà una bona campanya, tant més havent sigut objecte de rebaixa 'ls preus d'entrada y de localitats.

JARDI ESPANYOL

La tiple Quetenti se veu cada nit molt aplaudida, interpretant *La Viejecita*.

Obras en preparació: L' espectacle *El paraíso perdido* y la sarsuela *Los Polichinelas*, lletra del Sr. Arqués, música del mestre Pérez Cabrero.

NOU RETIRO

Dos estrenos.

L'apropósit ó despropósit *Varietés*, es una revista moguda y dividida en la friolera de sis quadros, que sense tenir un gran valor literari ni musical entretenen agradablement al públich.

* Respecte a *El general Bum*, se tracta de una petita refundició de *La gran duquesa*.

Per més que avuy en lo teatro predomina 'l género xich, precisa confessar que l'obra va millor, molt millor, tal com

va deixar-la 'l famós mestre Offembach. Hi ha produccions que no consenten ser tocadas, y *La gran duquesa* es una d'ellas.

UN SAINETE NOU

En lo Circul *La Granada* de Gracia, lo próxim diumenje 16, a la nit, s'estrenarà a títol d'ensaig un sainete catalá, titulat *Crits, plors y riallas ó lo que pot un mal vehi*, primera producció escènica del colaborador de LA ESQUELLA Q. Malleu y Esusebi Lluch.

N. N. N.

ESCOLTEU Y PERDONEU

LEMA: *A las noyas de Blanes.*

PREMI EN LO CERTAMEN LITERARI CELEBRAT A BLANES
LO 26 DE JULIOL DE 1895.

Noyas que escampeu la gracia per la costa de Llevant. la vostra atenció reclamo un instant.

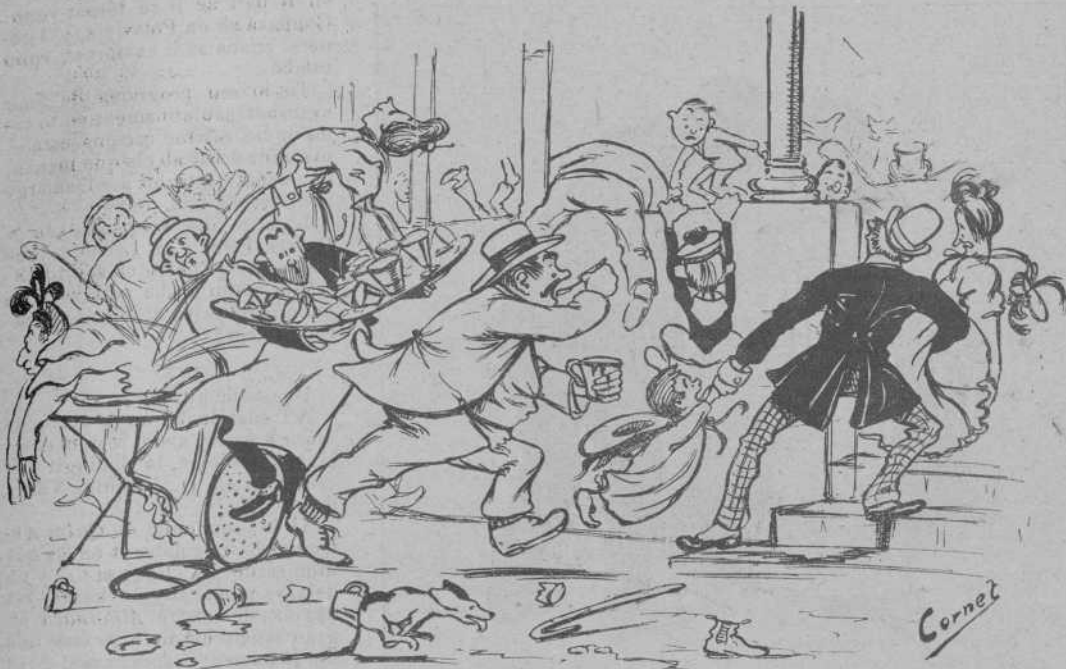
Vosaltres que en esta vila dignament representeu los més bons temps de la vida, escoltau.

Suposant que teniu totes ganas de trobá un partit que us convingui, tan de dia com de nit,

Y suposant que esteu totes esperant sols la ocasió de pogué aná a donar feyna al rectó.

Sapigneu que ja hi ha 'l modo de trobá un marit esprés porque us fassi companyia... y algo més.

LAS ÚLTIMAS PEDREGADAS (per C. CORNET.)

¡Y pensar que d' aixó 'n diuhen *establiments de recreo!*

Ab aixó, cantéu victoria
que á la vostra ma ho teníu
perque us faig saber que d' homes
jo 'n sé un niu.

Es més que un niu; un dipòsit
ahont n' hi ha una colecció
tan bonica y tan variada
que fa pó.

A la disposició vostra
se 'n conservan més de mil
colocats com arangadas
al barril.

Creguéu que de bona gana
jo as voldria fer saber
lo puesto que es, pero, noyas,
no pot ser.

Perque si aixó 's foya públich,
per pogué triá un marit
¿sabéu lo que s' armaria...?
un bullit...!

La representació única
jo soch qui la porto aquí;
ab aixó, noyas de Blanes
cap á mil...

No siguén gens vergonyosas
y aprofitéu la ocasió,
deixéus la vergonya á casa
com faig jo.

Mes, permetéu que us expliqui
com demanarlos debéu
perque si avans no hus ho explico
no hu sabréu.

La cosa es bastant senzill;
una noya 'm vé á trobá
y sa petició m' exposa
de pe á pa.

Me dona justa la mida
de la llargada que 'l vol,
si desitja un tipo sabí
ó un mussol.

Me diu si li agrada pobre
ó bé rich, prim ó groixut
y si 'l vol pelat de cara...
ó pelut.

Després, si 'l prefereix serio
ó que xistes llensi á doll
y si li agrada que tingui
ulls de poll.

O si vol un curt de vista
ó un que estiga magre ó gras
ó si 'l vol ben llarch de camas
y de nas.

O bé ros, negre, moreno,
guenyó, borni, tartamut,
cego, coix, manco, sort, xato,
geperut...

En fi; del modo que 'l vulguin
que en tot aquell assortit
no n' hi ha cap que pugá dirse
que ha servit.

Y en quan al preu, poden creure
que 's darán casi per res
fent rebaixa á la que 'n prengui
dos ó tres.

Ab aixó, hermosas biancas
obriu 'l ull... tant com pogueu
que es precis que aquesta ganga
no deixéu.

Aquest vespre vos convojo
de nou á una reunió
y acabaré d' explicarvos
la qüestió.

Puig ara m' es impossible
dar més detalls, y 'm sab greu,
pro hi ha molta roba... negra
¿m' entenéu?

Un cop ben sol ab vosaltres
vos demostraré ben bé
las moltas y grans ventatjas
que aixó té.

Y 'm donéu un fart de llenya
si 'l que dich trobéu injust
que sent vostra la pallissa...
¡creguéu que la rebre ab gust!

J. ASMARATS.

REPULSA PATERNAL

—¿Pero qué li trobas á n' aquest xicot per engrescart'hi d' aquesta manera?

—¡Una pila de cosas!

ESQUELLOTS

La Patim te rahó. Ha hagut de ser en Planas y Casals, el germá de 'n Pantorrilles, qui parlés en lo Congrés del program catalanista aprobat en l' Assamblea de Manresa....

Los regionalistas mes ó menos vergonyants, mes ó menos devots de 'n Polavieja, no han tingut fins ara una paraula, pera dir:—Aixó volen, aixó desitjan els noys de casa. De 'n Cucurella, de 'n Sellarés, del Abadal de Vich, el que no es mut'es tartamut. Avuy admiran á n' en Polavieja com á devot y no volen tren-carli las oracions.

L'altre dia ho deya un catalanista *enragé*:—Quan tornin de las Corts els que hi han anat ab capa de catalanistas, capassos son fins de parlar en castellá ¡Quin fástich!....

En una si'uac'ó ben desairada se troba també *La Veu de Catalunya*. ¡Quantas ilusións s' havia torjat! ¡Y

quánts desenganys no ha anat rebut! Confiaua ab en Robert, y en Robert se li ha tornat rana. Confiaua ab en Polavieja, y 'l general cristiá se li ha tornat rana també.

Tot lo seu programa de anar avansant paulatinament en lo camí de las reivindicacions catalanistas de acort ab els que manau, ha quedat destruhit per l' amarga realitat dels fets.

L'altre dia ocupantse de 'n Dionís Pérez y en Lerroux, preguntava:—¿Encare no son fora?

Mes motiu hi ha mil vegadas per preguntarli á n' ella:—¿Encare no plega?

Una noticia trista.

A l'edat de 33 anys acaba de morir á Amer, abont residia exercint la medicina, lo distingit escriptor catalá D. Joaquím Vilardebó.

Ab lo pseudonim de *Quim Artigaire* havia colabarat en las columnas de *LA ESQUELLA* y no deixava un sol any de honrar las páginas de nostre *Almanach* ab gran satisfacció dels lectors que tan justament l' apreciavan.

GENT PRÁCTICA

ALEGRE

—Bevémnosel tot, antes que 'l govern no 'ns el carregui.

Demana una vara, no li varen donar y 's retira de la sort.

¡Otro toro!

Encare que he procurat obtenir un retrato del nou cardenal Llaveneras, no m' ha sigut possible proporcionármel. Consti que ho sento moltíssim, al veurem privat de favorir als nostres lectors ab una verdadera curiositat.

O sino que ho diga l' autor de una carta de Roma publicada al *Brusi*:

«¡Cuántas veces—exclama—al fijarnos en su hermosa y fenomenal cabeza nos decíamos *sotto voce* los amigos de la colonia: ¡Qué bien le sentará el rojo birrete!»

Ja ho veuen: se tracta de un cap *fenomenal*.

Tant fenomenal, senyós,
y de un tamaño tan gran,
que ab un xich mes li dirán:
«lo cardenal del Cap-grós.»

La Domus, dameta jova que prometia molt y estava destinada á ocupar un lloch distingit en lo *Teatro catalá*, ha sigut contractada per una empresa madrilenya.

Y en Teodoro Bonaplata, un de nostres primers actors mes distingits, no trobant contracta á Barcelona, se 'n va á América ab en Vico.

Dedico aquest parell de notícias á las maynadas catalanistas.

Molta gatzara, molts aplechs, molta propaganda contra 'ls madrilenys, molt parlar del programa de Manresa, y una institució tan essencial á la vida de

EL NOY DE TONA Á CASA LA CIUTAT

—¿No diu que m' han votat per alguna cosa? Donchs au, don Bartomeu, donguim possessió desseguida, que puch serli molt útil. Jo arrenco dents, tallo unglas, canto veritats y sé fer una infinitat de mecánicas regeneradoras.

Catalunya, com es lo Teatro catalá, ja fa temps que l' están deixant morir de anémial

Un pas més donat pel feminisme.

Las Cámaras francesas, al últim han autorisat á las senyoras que pösseheixin lo títul de advocat, pera exercir la seva professió.

Los advocats del sexo fort están de dol. Perque no hi posin dupte: ellas se 'n endurán els millors negocis.

¿Qui podrá véncerlas tant en l' art dels enredos, com en lo maneig de la llengua?

Y si á n' aquestas circunstancias reuneix qualsevol advocada un bon pamet de cara ¿com podrán esistirlas ni 'ls jurats ni 'ls jutjes?

Hi haurá advocada que criará. En aquesta situació es quan alcansará sos mes segurs triunfos.

Bastará que diga á la minyona:—A las onze en punt portim al nen á l' Audiencia.

¡Deliciós espectacle!... Ab la venia del Tribunal, se desbotonarà 'ls davants de la toga, y etc., etc.

¡Quin quadro mes hermós, mes interessant y mes suggestiu 'l de la maternitat, en lo temple august de va justicial!...

La veritat es que aquí á Espanya no hem arribat encare á tant, en punt á carreras. Las nostras donas no 's volen escalfar de cap estudiant. Lo mes que fan, en tot cas, es dedicarse á la política. Y al efecte no tenen cap reparo en posarse 'ls pantalóns del marit.

Aixís, temps enrera sentiam la influencia de donya Manuela, la de D.ª Angeles ó la de D.ª Joaquina. Y avuy mateix un' altra senyora, per mica que s' hi empenyi arribará á exercir fins la dictadura.

Quan aixó succeheixi, Espanya entera 'lansará 'l crit de «¡Abaix els homes públics!» ¡Viscan las donas públicas!»

Un projecte de ferrocarril, el de Gironella á Bagá passant per Berga, podia portar la vida y la prosperitat á n' aquella comarca montanyesa.

Donchs bé: l' únich diputat que s' hi ha oposat ab todas las sevas forsas, ha sigut un catalá: 'l senyor Cucurella. Un diputat *regenerador*.

¿Contra un carril armas bulla?

Digas com te dius, trapella:

¿Cucurulla ó Cucurella?

Cucurella ó Cucurulla?

A ca'n Parés hi ha un quadro de 'n Joan Llimona, 'l patriarca de la venerable colla de Sant Lluch.

Representa un interior de casa de pagés, ab una dona que fa morros y un home que se li ha girat d' espatllas. Se suposa que l' autor ha volgut representar una petita renyina doméstica. Aixís ho acaba de confirmar lo títul del quadro: «No será res.»

Jo crech que 'l títul aquest podria posarse en present de indicatíu dihent «No es res.»

Perque, en realitat, l' obra no es *res*. Una impressió lleugera y sense relleu, anegada en una monotonía desesperadora. En lloch de llum y transparencia, un ambient enfarinat.

Aquest quadro comparat ab *El Párroco*, denota 'ls grans progressos que á la seva manera está realisant l' autor. Progrés cul-arreras: progrés reaccionari. Lo progrés qu' efectua necessariament tot artista encongit, que á copia de tancar los ulls fent el beato, no repara en qu' está tornantse curt de vista.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LÓPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

Esta interesantísima y amena colección es la más popular de España.

Van publicados 67 tomos de los más notables escritores nacionales y extranjeros, en volumenes de unas 200 páginas impresas con esmero, y una elegante cubierta en colores, distinta para cada volumen.

Acaba de ponerse á la venta el tomo

67

DEL MALOGRADO ESCRITOR

ANTONIO PEÑA Y GOÑI

TITULADO

RÍO REVUELTO

Un tomo en 16.º Ptas. 0'50.

NUEVA de C. M. SOLDEVILA

RECIEN CASADA

CARTAS Á UNA AMIGA

Un tomo 8.º Ptas. 1.

LLIBRE D' HORAS

DEL NOTABLE POETA

APELES MESTRES

Preu 1 pesseta.

TRASUNTOS

POR **JACINTO GRAU DELGADO**

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

ESTUDIS

PER **ENRICH DE FUENTES**

Un tomo 8.º Ptas. 3.

LOS VENCIDOS

POR **D. Martin Lorenzo Coria**

Un tomo 8.º Ptas. 3.

MARAVILLAS

POR **ENRIQUE GOMEZ CARRILLO**

Un tomo 8.º Ptas. 2 50

TODO UN PUEBLO

POR **M. Eduardo Pardo**

Un tomo 8.º Ptas. 2.

R. FRADERA

UNA PROCESION

Album de caricaturas representando los tipos más salientes que concurren á esta manifestación.

Precio Ptas. 1'50.

MONTSERRAT Á LA VISTA

Album de fotografías de la célebre montaña catalana con un resumen histórico y algunos itinerarios.

Un elegantísimo album encuadrado á la inglesa con borlas y cordones de seda.

Pesetas 2.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebirà á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

UNA MOSSA DE RUMBO

—Si 'n volen una pipadeta...